

Маслюк В.

аспірант,

Західноукраїнський національний університет

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Транспортна галузь є однією з базових у структурі національної економіки, від стійкого функціонування якої залежить ефективність товарних потоків, обороноздатність держави та соціально-економічна зв'язність регіонів. В умовах воєнного часу та подальшого відновлення питання забезпечення економічної безпеки транспортних підприємств набувають стратегічного значення. Організаційно-інноваційні засади формування системи економічної безпеки підприємств потребують переосмислення з урахуванням нових викликів, серед яких особливе місце посідає кадрова проблематика [1].

Людський капітал підприємства охоплює сукупність знань, умінь, компетенцій і досвіду працівників, що є носіями продуктивної сили та джерелом інноваційного розвитку. На відміну від матеріальних активів, людський капітал не підлягає прямому копіюванню конкурентами, що перетворює його на стійку конкурентну перевагу. Для транспортних підприємств якість людського капіталу є критичним чинником: кваліфікація водіїв, технічного персоналу та управлінської команди безпосередньо визначає рівень операційної надійності, аварійності та здатності підприємства протистояти зовнішнім загрозам [2].

Сучасний стан людського капіталу транспортних підприємств України зазнає впливу кількох деструктивних чинників. Масова трудова міграція внаслідок повномасштабного вторгнення суттєво скоротила пропозицію кваліфікованих фахівців на внутрішньому ринку праці. Одночасно цифровізація транспортної інфраструктури висуває нові вимоги

до компетенцій персоналу, тоді як система підготовки галузевих кадрів не встигає за темпами технологічних змін. Це породжує структурний дефіцит людського капіталу, що безпосередньо послаблює економічну безпеку підприємств [3].

У системі детермінант економічної безпеки людський капітал взаємодіє з фінансовими, технологічними та інституційними чинниками. Продуктивність праці персоналу визначає фінансову результативність підприємства і його здатність формувати резерви для протидії загрозам. Рівень цифрових компетенцій працівників зумовлює ефективність впровадження систем моніторингу ризиків і безпекового менеджменту. Управлінський потенціал команди визначає якість стратегічних рішень в умовах невизначеності [4]. Ігнорування будь-якої з цих складових веде до системних вразливостей, що реалізуються у кризових ситуаціях.

Інвестиції у людський капітал транспортного підприємства слід розглядати не як витрати, а як інструмент превентивного забезпечення економічної безпеки. Програми підвищення кваліфікації персоналу, розвиток внутрішніх систем передачі знань, формування кадрового резерву та конкурентна система мотивації є елементами активної безпекової стратегії підприємства [5]. Водночас держава має забезпечити регуляторні стимули для галузевих інвестицій у розвиток людського капіталу, зокрема через механізми податкових преференцій та державно-приватного партнерства у підготовці фахівців.

Проведений аналіз засвідчує, що людський капітал є самостійною і повноцінною детермінантою економічної безпеки транспортних підприємств, яка не зводиться до суміжних фінансових чи технологічних чинників. Системне управління людським капіталом як безпековою детермінантою потребує інтеграції кадрової стратегії підприємства із загальною концепцією економічної безпеки. Перспективами подальших досліджень є розробка методики кількісного оцінювання впливу людського

капіталу на рівень економічної безпеки транспортних підприємств та її апробація на вітчизняній вибірці.

Список використаних джерел

1. Колесніков А.П. Дослідження організаційно-інноваційних засад економічної безпеки підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 2. Том 2. С. 378–382.
2. Мойсеєнко І.П., Марченко О.М. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 380 с.
3. Краус Н.М., Голобородько О.П., Краус К.М. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6047>.
4. Судакова О.І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства. *Економічний простір*. 2008. № 9. С. 144–153.
5. Захарченко В.І., Меркулов М.М., Ширяєва Л.В. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 448 с.
6. Illiashenko S.M. Innovative development of organizations and management of their intellectual capital. *Marketing and Management of Innovations*. 2016. № 1. С. 22–30.